

Adam Bodnar

XI.816.5.2018.AS

Pan
gen. Leszek Surawski
Szef Sztabu Generalnego
Wojska Polskiego
ul. Rakowiecka 4a
00-904 Warszawa

Jako Rzecznik Praw Obywatelskich z zaniepokojeniem przyjąłem doniesienia medialne¹, z których wynika, że w ostatnim czasie z inicjatywy Szefów Wojewódzkich Sztabów Wojskowych podjęto działania polegające na gromadzeniu informacji dotyczących obywateli Polski o innej niż polska przynależności narodowej. Po zapoznaniu się z tymi informacjami, jak również ze względu na otrzymane sygnały świadczące o obawach społeczności mniejszości narodowych, postanowiłem o podjęciu w tej sprawie postępowanie wyjaśniającego.

W mojej ocenie uwagę zwraca nie tylko dość szeroki – jak wynika z informacji podawanych przez media – zakres żądanych informacji, który ma obejmować dane na temat „sytuacji osób o narodowości innej niż polska, w tym określenie ich liczebności, poziomu zintegrowania z resztą społeczeństwa polskiego, poziomu życia, głównych problemów i konfliktów występujących w rejonach ich zamieszkania”, ale także wymóg przygotowania przez starostę imiennej listy osób będących „formalnymi i nieformalnymi liderami organizacji skupiających osoby deklarujące przynależność do innych niż polska grup etnicznych”. Należy dodatkowo zauważyć fakt, że powyższe działanie wydaje się być inicjatywą prowadzoną na dużą skalę, jako że – według autorów publikacji – próby o udostępnienie powyższych informacji otrzymać już miało kilkudziesięciu starostów z zachodniej oraz południowo-zachodniej Polski.

¹ Zob. artykuł pt. „Wojsko zbiera dane o obywatelach polskich obcego pochodzenia”, autorstwa red. Marka Baławajdera i red. Krzysztofa Zasady, opublikowany 7 czerwca 2018 r. na portalu internetowym RMF24, dostępny pod adresem: <http://www.rmf24.pl/fakty/news-news-rmf-fm-wojsko-zbiera-dane-o-obywatelach-polskich-obcego/podglad-wydruku.nId,2590891> (dostęp: 8.06.2018 r.).

W przywoływanej wyżej publikacji przedstawione zostały jedynie ogólne wyjaśnienia Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, dotyczące przyczyn i podstawy prawnej gromadzenia ww. danych. Z wyjaśnień tych wynika, że podjęte działania mają związek z realizacją „konstytucyjnego obowiązku ochrony niepodległości państwa, niepodzielności terytorium i nienaruszalności granic”, potrzeby „utrzymywania stałej gotowości obronnej państwa”, pociągającej za sobą wymóg „przeprowadzania ciągłych studiów i analiz obejmujących różne obszary”.

Tymczasem **dane osobowe dotyczące narodowości, pochodzenia rasowego czy etnicznego należą do kategorii danych wrażliwych, wymagających szczególnie intensywnej ochrony.** Przetwarzanie takich danych, zgodnie z art. 9 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz.U.UE z dnia 4 maja 2016 r. L 119/1), jest – poza określonymi w art. 9 ust. 2 tego aktu wyjątkami – zabronione. Nie bez znaczenia jest także gwarancja zawarta w art. 4 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 823), zgodnie z którą każda osoba należąca do mniejszości ma prawo do swobodnej decyzji o traktowaniu jej jako osoby należącej bądź też nienależącej do mniejszości, a ewentualny obowiązek polegający na ujawnieniu informacji o własnej przynależności do mniejszości lub ujawnienia swojego pochodzenia, musi znajdować swoje oparcie w regulacjach ustawowych.

W związku z powyższym, dostrzegając doniosłość omawianej sprawy z perspektywy konstytucyjnej ochrony życia prywatnego jednostki, obejmującej również ochronę danych osobowych (art. 47 oraz art. 51 Konstytucji RP), a także zakazu dyskryminacji z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 Konstytucji), na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2017 r. poz. 958, z późn. zm.), zwracam się do Pana Generała z prośbą o przedstawienie wyjaśnień jednoznacznie wskazujących **podstawę prawną opisanych wyżej działań, a także o szczegółowe określenie celu gromadzenia powyższych danych.** Mając na uwadze potrzebę szczegółowego wyjaśnienia powstałych wątpliwości proszę też o wskazanie, z jakich źródeł pozyskane będą dane, których przekazania domagają się Szefowie Wojewódzkich Sztabów Wojskowych, czy przewidywana jest jakakolwiek weryfikacja pozyskanych informacji, i czy, ewentualnie w jaki sposób, informacje te będą potem przetwarzane. Byłbym również zobowiązany za wyjaśnienie, czy inicjatywa wystosowania omawianej prośby do władz samorządowych stanowi inicjatywę własną Wojewódzkich Sztabów Wojskowych, czy też w ten sposób realizowane są wytyczne lub zalecenia innych organów administracji publicznej. Mając nadzieję, że pozwoli to na usunięcie wszelkich zastrzeżeń mogących się ujawnić na kanwie ww. sprawy, będę również zobowiązany za przekazanie do Biura

Rzecznika Praw Obywatelskich kopii pisma przesyłanego przez Szefów Wojewódzkich Sztabów Wojskowych przedstawicielom władz samorządowych.

Uprzejmie proszę o potraktowanie sprawy jako pilnej.